

Економіка АПК

Міжнародний науково-виробничий журнал

Колектив редакції журналу
нагороджено
Почесною грамотою
Кабінету Міністрів України

11'2010 (193)



Журнал видається
Товариством
з обмеженою
відповідальністю
"Редакція міжнародного
науково-виробничого
журналу "Економіка АПК"

Засновники товариства:

- Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки" (ННЦ "ІАЕ")
- Луганський національний аграрний університет (ЛНАУ)
- Миколаївський державний аграрний університет (МДАУ)
- Сумський національний аграрний університет (СНАУ)

Свідectво про реєстрацію
КВ №15445-4017р
від 09.07.2009 р.

Журнал засновано у 1994 році
за участю Міністерства аграрної
політики України, Інституту
аграрної економіки УААН,
Компанії «Брати Карич»

Адреса редакції:
03680, Київ,
вул. Героїв Оборони, 10
Телефони: (044) 527-86-73,
259-73-86, 258-34-71
E-mail: ecapk@iae.kiev.ua

ЗМІСТ

❖ Аграрна політика і реформування

- Кропивко М.Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва3

❖ Економіка агропромислового виробництва

- Македонський А.В., Петренко Р.О., Єнін М.І. Шляхи відродження молочного скотарства на Харківщині14
- Ходаківська О.В. Енергетичний підхід до розв'язання проблеми екологобезпечного землекористування18
- Радько В.І. Тенденції розвитку виробництва молока в Україні24
- Трипольська Г.С. Субсидування виробництва та споживання моторного біопалива28
- Надворняк Я.М. Підвищення економічної ефективності виробництва яловичини33
- Ізюмська О.М. Сировинне забезпечення процесу переробки соняшнику в Луганській області37
- Чорнобай Л.М. Функціонування племінної служби як складової виробничої інфраструктури сільськогосподарського виробництва41
- Моргун О.В. Перспективи виробничого потенціалу молочної галузі Житомирщини47

❖ Аграрний ринок

- Штичак О.М. Економіко-організаційні проблеми якості сільськогосподарської продукції та продовольства51
- Супрун О.М. Балансування попиту-пропозиції як механізм регулювання аграрного ринку59
- Мельник Б.А. Прогресивні організаційні системи розподілу та збуту продукції птахівництва67
- Пилипенко Т.В. Формування ринку ріпаку в Україні70

❖ Фінансові відносини та бухгалтерський облік

- Непран А.В. Роль кредиту в прискоренні процесів нагромадження капіталу в сільському господарстві74



Редакційна рада:

САБЛУК П.Т. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”, головний
редактор)
ТКАЧЕНКО В.Г. (д.е.н., проф.,
чл.-кор. НААН, ЛНАУ)
ШЕБАНІН В.С. (д.т.н., проф.,
чл.-кор. НААН, МДАУ)
МИХАЙЛОВА Л.І. (д.е.н.,
проф., СНАУ)
ШПИКУЛЯК О.Г. (д.е.н.,
ННЦ „ІАЕ”, заступник
головного редактора)

Редакційна колегія:

БОЙКО В.І., (д.е.н, проф.,
ННЦ „ІАЕ”)
БУЛАВКО О.Г. (к.е.н., ННЦ „ІАЕ”)
ДЕМ'ЯНЕНКО М.Я. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”)
КАЛЕТНИК Г.М. (д.е.н., проф.,
ВНАУ)
КРОПИВКО М.Ф. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”)
МАЛІК М.Й. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”)
МЕСЕЛЬ-ВЕСЕЛЯК В.Я. (д.е.н.,
проф., акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”)
ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Г.М. (д.е.н.,
проф., чл.-кор. НААН, ННЦ „ІАЕ”)
СИТНИК В.П. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, НААН)
ФЕДОРОВ М.М. (д.е.н., проф.,
ННЦ „ІАЕ”)
ШПИЧАК О.М. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, НУБІП)
ЮРЧИШИН В.В. (д.е.н., проф.,
акад. НААН, ННЦ „ІАЕ”)

Редактори:

І. ОРЖЕХІВСЬКА
Л. ТКАЧ

Комп'ютерна верстка:

О. ВОЗНЮК

© “Економіка АПК”, 2010

Віддруковано на техніці,
придбаній у ТОВ “Астекс Груп”
Тел. (044) 223-15-37, 592-45-57.
E-mail: asteksgroup@ukr.net
Web: www.atori.com.ua
м. Київ, вул Героїв Оборони, 8, оф. 21

Номер схвалено до друку рішенням
редакційної колегії,
протокол №11 від 22.10.2010 р.

Підписано до друку 25.10.2010.
Формат 70х108/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 12,4.
Тираж 750 прим.
Зам. № 142.

Видання та друк –
Національний науковий центр
“Інститут аграрної економіки”
03680, м. Київ,
вул. Героїв Оборони, 10.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2065 від 18.01.2005 р.



<i>Боярова О.А., Кузик Н.П.</i> Особливості обліку основних засобів бюджетними агропромисловими підприємствами	80
<i>Коблянська Г.Ю., Реснетенко І.С.</i> Актуальні аспекти обліку вексельних операцій.....	84
<i>Спаський Г.В.</i> Інвестування розвитку сільського господарства Закарпатської області	90
<i>Гришова І.Ю.</i> Принципи фінансової політики переробних підприємств АПК України.....	93
<i>Ходаківська Л.О.</i> Застосування чекової форми внутрішньогосподарського розрахунку в сучасних умовах.....	96

❖ Матеріально-технічне забезпечення аграрної сфери

<i>Мазнев Г.С.</i> Методичний підхід щодо обґрунтування територіального розміщення ремонтно-обслуговуючих підприємств.....	102
--	-----

❖ Аграрний менеджмент і підприємництво

<i>Охріменко І.В.</i> Основні змістовні пріоритети в планово-економічній роботі сільськогосподарських підприємств	109
<i>Козак О.А.</i> Концептуальні підходи щодо визначення типових господарств в Україні.....	114

❖ Розвиток сільських територій і соціальна сфера села

<i>Рябоконь В.П.</i> Тенденції і закономірності структурних змін робочої сили в сільському господарстві	118
<i>Молдаван Л.В., Крисанов Д.Ф., Удова Л.О.</i> Роль кооперативів у подоланні сільської бідності	121
<i>Збарський В.К.</i> Сталий розвиток сільських територій: проблеми і перспективи	129
<i>Хорунжий М.Й.</i> Економіка села в контексті організаційно-економічних трансформацій.....	136

❖ Інноваційна діяльність та інтелектуальний капітал

<i>Шпикуляк О.Г.</i> Інтелектуальний капітал як інститут економіки знань.....	142
<i>Кулаєць М.М., Безкровний М.Ф.</i> Надання дорадчих послуг навчальними закладами аграрного профілю	147
<i>Витевицька О.Д.</i> Передумови розвитку інноваційного потенціалу	151

❖ Зовнішньоекономічні відносини

<i>Бойко Л.М.</i> Соціальні передумови євроінтеграції України.....	156
--	-----

❖ Інституціональні проблеми розвитку аграрної сфери

<i>Губені Ю.Е.</i> Аграрна складова передвиборчих програм кандидатів на посаду президента України в 2010 році.....	161
--	-----

❖ Зарубіжний досвід розвитку агропромислового виробництва

<i>Ковальски Анджеї.</i> Польський агробізнес в період глобалізації и європейської інтеграції	167
---	-----

❖ Конференції. Конгреси. Симпозіуми

Про конференцію в Республіці Білорусь.....	179
--	-----

тості залучення в нашій країні та чітке розуміння наряду, де можна примусити працювати сформований капітал і який рівень прибутковості повинна забезпечити нова можливість, щоб відмова від попередньої стратегії приносила додаткову вартість.

Отже, важливими принципами фінансової політики в напрямі якісного управління капіталом є: завжди розглядати й аналізувати можливі альтернативи з погляду одержання

додаткового рівня прибутковості та відповідного рівня ризику, встановити чіткі правила прийняття рішень, мати умови для відкритого обговорення напрямів і методів реінвестування й постійно знаходитись у пошуку найпривабливіших стратегій, оцінити, від яких можливостей відмовитися для спрямування фінансових ресурсів на конкретну стратегію чи проект, що сприятимуть одержанню більшої вартості.

Запропоновано розуміння фінансової політики на мікрорівні як цілеспрямований спосіб дій, що характеризує прийняття управлінських рішень щодо фінансових ресурсів, підпорядкованих досягненню стратегічних цілей та підвищенню його ринкової вартості. Наведено основні принципи формування й реалізації фінансової політики м'ясо-молочних переробних підприємств АПК.

Предложено понимание финансовой политики на микроуровне как целенаправленный способ действий, характеризующий принятие управленческих решений относительно финансовых ресурсов, которые подчинены достижению стратегических целей и повышению их рыночной стоимости. Определены основные принципы формирования и реализации финансовой политики мясо-молочных перерабатывающих предприятий АПК.

The author proposes to consider the financial policies at the micro level as purposeful behaviour, which characterizes the managerial decision-making on financial management of meat and dairy processing agricultural enterprises, which are subordinated to the strategic goals and enhance their market value.

*

Л.О.ХОДАКІВСЬКА, асистент
Полтавська державна аграрна академія

Застосування чекової форми внутрішньогосподарського розрахунку в сучасних умовах

Ефективна робота сільськогосподарських підприємств вимагає організації системного контролю за виконанням виробничої програми, сумою виробничих витрат і фінансовими результатами діяльності підрозділів підприємства. Економічні взаємовідносини всередині підприємства формуються на основі суворого обліку та контролю витрат, результатів виробництва, зіставлення фактичних витрат із плановими, фінансовими результатами від реалізації продукції, всебічного стимулювання кращих результатів роботи.

Відповідаючи цим вимогам виник такий напрям внутрішньогосподарського розрахунку, як внутрішньогосподарські розрахункові чеки, застосування яких було покликано зробити такий розрахунок максимально

прозорим й ефективним. Основне призначення чекової форми розрахунків – встановлення економічно вірних, простих і зрозумілих взаємовідносин всередині підприємства – між виробничими підрозділами та адміністрацією, підрозділів між собою. Бажання у досягненні цієї мети стало причиною значного поширення чекової форми розрахунків у сільськогосподарських підприємствах Радянського Союзу 80-х років, що досить широко висвітлювалося в літературі практичного спрямування¹. Приділяла серйозну ува-

¹ Калачёва Е.А. Чековая форма контроля производственных затрат: опыт хозяйствования / Е.А.Калачёва, Е.М.Невмывайченко. – М.: Россельхозиздат, 1986. – 94 с.; Бабий П.М. Чековая система взаиморасчётов / П.М.Бабий. – М.: Колос, 1978. – 96 с.; Чековая форма контроля на сельскохозяйственных предприятиях / [М.С. Игнатченко и др.]. – К.: Урожай, 1987. – 176 с.

гу цій формі розрахунків і наука¹. Зокрема, серед вітчизняних науковців слід назвати Л.М.Клецького, І.Н.Романенка, О.О.Сторожука, М.П.Вітковського, О.А.Рябчика, Ю.С.Коваленка, В.А.Товстоп'ята та інших.

Натомість у незалежній Україні чекова форма розрахунків не набула поширення, і, якщо необхідність впровадження внутрішньогосподарського розрахунку схвалюють як науковці, так і практики, то потребу в поверненні до чеків багато хто ставить під сумнів. Разом із тим внутрішньогосподарські розрахункові чеки, на наш погляд, займають чільне місце в системі управління сільськогосподарськими підприємствами. Такі елементи внутрішньогосподарського розрахунку, як внутрішньогосподарські чеки, використовують, як правило, минулий час, сьогодні є також досить успішні приклади їхнього застосування. Тому метою статті є демонстрація можливостей чекової форми в нинішніх умовах і пропагування її як дієвого сучасного економічного інструменту на прикладі реальної господарської практики.

Так, уже протягом тривалого періоду, в тому числі й у сучасних умовах, застосовують внутрішньогосподарські розрахункові чеки в сільськогосподарському виробничому кооперативі «Батьківщина» Котелевського району Полтавської області. Впровадження цього заходу при одночасному продуманому керівництві, правильній організації збуту продукції дало можливість значно підвищити економічні та виробничі показники, поліпшити фінансовий стан, зробити стабільною оплату праці працівників кооперативу.

Особливістю такої форми внутрішньогосподарського розрахунку є те, що розрахункові чеки, які застосовують окремі сільськогосподарські підприємства, в тому числі й кооператив «Батьківщина», не змінюють економічної основи взаємовідносин між керівництвом підприємства і виробничими підрозділами та підрозділів між собою, а та-

кож відносини сільгосппідприємств із членами колективу, працівниками підприємства. Вони лише посилюють контроль за правильністю й економічною обґрунтованістю цих відносин, ставлять їх на конкретну економічну основу. Розрахунки чеками всередині підприємства подібні до відносин, які складаються між окремими підприємствами, проте не ідентичні з ними.

В умовах застосування внутрішньогосподарських чеків їхні дані є основним джерелом інформації про результати роботи господарських підрозділів. Між правлінням кооперативу та виробничими підрозділами взаємовідносини визначаються договорами, які складаються на початку року. Ними трудовим колективам надаються лише виробничі функції, доводяться завдання з виробництва продукції, надання послуг і структури витрат, необхідних для цього. В договорах зазначаються зобов'язання сторін, укладають їх у двох примірниках, які мають однакову силу і підписуються головою правління та членами ради трудових колективів.

Про результати використовуваної системи свідчать наступні факти. Підприємство зуміло в умовах кризи і значного зростання цін на ресурси забезпечити стабільність виробництва, прибутковість усіх галузей рослинництва й тваринництва, високу врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність тварин. Наприклад, за 2007-2009 рр. середня врожайність зернових становить 45 ц/га, а надій молока на одну корову – 4944 кг. Вироблено валової продукції в середньому за вказані три роки на 15378 тис. грн; валовий дохід становив 11908 тис. грн; чистий прибуток – 7469 тис. грн; рівень рентабельності – 43 %. Підприємство в цілому має позитивну динаміку основних показників виробничо-фінансової діяльності. Так, вартість валової продукції сільського господарства за період 2004-2009 рр. збільшилася з 14673 до 17877 тис. грн (на 21,8 %), у тому числі продукції рослинництва – з 9001 до 11912 тис. грн (на 32,3 %), продукції тваринництва – з 5672 до 5965 тис. грн (на 5,2 %). В умовах скорочення середньорічної чисельності працівників з 397 до 272 осіб (на 31,5 %) зростання вартості валової продукції

¹ Методические рекомендации по организации чековой формы контроля производственных затрат при внутрихозяйственном расчёте в сельскохозяйственных предприятиях. – М.: Всерос. НИИ экон.труда и упр. в с.х., 1979. – 57 с.; Цыбуля Н.Д. Организация работы учётного персонала сельскохозяйственного предприятия в условиях чековой формы контроля / Н.Д.Цыбуля. – Житомир, 1987. – 54 с.

пояснюється підвищенням продуктивності праці з 36960 до 65699 грн (на 77,8 %).

Суттєво зросли показники виручки від реалізації продукції (в 2,2 раза), валового доходу (в 3,8 раза), чистого прибутку (в 4,5 раза). Рентабельність у цілому по підприємству за період 2004-2009 рр. варіювала від 20,1 % (у 2004 році) до 50,2 % (у 2007 році), в галузі рослинництва – від 21,4 % (у 2006 році) до 53,8 % (у 2008 році), в галузі тваринництва – від 35,9 % (у 2006 році) до 63,1% (у 2004 році). Ці показники суттєво перевищують як середньорайонний, так і середньообласний рівні.

Упродовж 2004-2009 років у підприємстві також спостерігається поліпшення матеріально-технічної бази. Зокрема, вартість основних засобів збільшилася на 6171 тис. грн, або 44,5 %, енергопотужність – на 1569 к. с., або 9,4 %. Земельні угіддя підприємства розширилися на 812 га, або 13,4 %, у тому числі сільськогосподарські угіддя – на 268 га, рілля – на 224 га.

Таким чином, як показують вищенаведені дані, такі результати є досить непоганими, що вказує на необхідність вивчення механізмів їх досягнення. Щодо застосування внутрішньогосподарського розрахунку, то його основою в СВК «Батьківщина» виступає планування виробничої діяльності госпрозрахункових підрозділів. Іншою особливістю роботи кооперативу є те, що, незважаючи на теоретичні обґрунтування необхідності виходу окремих підрозділів на відкритий ринок, у «Батьківщині» рільничі бригади, тваринницькі ферми та інші підрозділи займаються лише виробництвом продукції, а функції її збуту на них не покладені.

Як вже зазначалося, у кооперативі внутрішньогосподарський розрахунок здійснюється за допомогою розрахункових чеків, які є засобом встановлення економічних зв'язків виробничих підрозділів із правлінням кооперативу, виробничих підрозділів між собою, засобом взаєморозрахунків всередині господарства за одержані матеріальні цінності, витрачену електроенергію, роботи та послуги, які виконані іншими підрозділами. Він органічно поєднує доведення завдань (планування), облік, оператив-

ний контроль і аналіз, матеріальну заінтересованість.

Під час переходу на чекову систему розрахунків в СВК розглядали два варіанти ведення такої роботи. Перший передбачав наступний порядок дій.

1. За нараховану заробітну плату і відрахування на соціальні заходи виробничі підрозділи передають у бухгалтерію підприємства чек разом зі звітом про виконання госпрозрахункового завдання.

2. На суму нарахованої амортизації основних засобів, необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів виробничі підрозділи передають чек у бухгалтерію підприємства.

3. На суму одержаного насіння, кормів, пального і мастильних матеріалів, добрив, агрохімікатів, малоцінних та швидкозношуваних предметів й інших оборотних активів чеки передаються складу, а потім їх додають до звіту складу про рух запасів.

4. За виконані тракторні роботи чеки передаються бригадиру тракторної бригади і додаються до щомісячного звіту тракторної бригади.

5. За автоперевезення чеки передаються завідувачу гаража і додаються до місячного звіту гаража.

6. За використану воду й електроенергію чеки передаються відповідальному за дану ділянку господарства і додаються до місячного звіту.

7. За виконані ремонтні роботи чеки передаються завідувачу ремонтної майстерні та додаються до місячного звіту.

8. При виконанні робіт у підрозділі іншими підприємствами чек на суму вартості виконаних робіт (без ПДВ) передається в бухгалтерію підприємства разом зі звітом про виконання госпрозрахункового завдання.

9. При проведенні грошових витрат для потреб виробничого підрозділу чеки також передаються в бухгалтерію підприємства.

Другий варіант, який і став основним у СВК «Батьківщина», передбачав наступне.

Протягом місяця облік витрат у виробничих підрозділах ведуть як завжди із застосуванням первинних документів бухгалтерського обліку. В бухгалтерії облік про-

ведених витрат ведуть окремо по галузях підприємства і виробничих підрозділах. У кінці місяця у визначений день керівники підрозділів приходять в бухгалтерію з чековими книжками.

З працівниками бухгалтерії керівники підрозділу роблять звірку проведених витрат, а потім їх переоцінюють до фактичної собівартості, як це робиться в бухгалтерії підприємства, в новій оцінці, яка передбачена для обліку витрат в умовах внутрішньогосподарського розрахунку.

На суму проведення витрат, по кожному виду – витрати насіння, кормів, пального, керівники підрозділів виписують розрахункові чеки і передають у бухгалтерію підприємства. Потім складають звіт про кількість одержаної продукції й суму витрат.

Важливим питанням внутрішньогосподарського розрахунку є визначення так званих розрахункових показників роботи виробничих підрозділів, на підставі яких можна дати оцінку роботи цих підрозділів і за якими можна судити про роботу госпрозрахункової одиниці та виконання нею виробничої програми. СВК “Батьківщина” виділяє такі показники: обсяг виробництва продукції в натуральному виразі, на суму за реалізаційними цінами і рівень витрат. Такі показники є досить зручними для тих підприємств, де при впровадженні внутрішньогосподарського розрахунку за основу взяті виробничі показники.

У підприємствах, де передбачено, що підрозділи займатимуться не лише виробничою діяльністю, а й реалізацією продукції, основним показником, який береться за основу виконання виробничого завдання, є сума грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг.

В умовах застосування внутрішньогосподарських розрахункових чеків дані чеків є основним джерелом інформації про результати роботи госпрозрахункових підрозділів і підставою для нарахування їм суми матеріального заохочення.

Система матеріального стимулювання членів колективу є важливим елементом внутрішньогосподарського розрахунку. Вона сприяє підвищенню матеріальної заінтересованості працівників підприємства у зби-

льшенні обсягів виробництва продукції, скороченні витрат на одиницю продукції.

У процесі запровадження внутрішньогосподарського розрахунку в підприємстві за госпрозрахунковими підрозділами було закріплено землю (сівозміни), техніку, будівлі, худобу й інші матеріально-технічні ресурси і вони несуть відповідальність перед правлінням кооперативу за стан та ефективне їх використання. Вироблена й доведена до відповідного стандарту продукція оприбутковується по кожному підрозділу встановленою системою бухгалтерського обліку. Госпрозрахункові підрозділи не вступають в економічні взаємозв'язки з іншими підприємствами та організаціями, не мають права юридичної особи, самостійного бухгалтерського балансу, не розподіляють виробленої продукції й не займаються матеріально-технічним постачанням. Усі ці питання вирішує правління кооперативу.

Виробнича діяльність госпрозрахункових підрозділів планується на рік. Обсяги виробництва продукції рослинництва, тваринництва та промислових підприємств, виконання робіт машинно-тракторним парком, автоперевезень вантажними автомобілями, виконання інших робіт, а також ліміти витрат на вищезазначені виробництва визначаються виходячи з фактичного обсягу виробництва і фактичних витрат за останні три роки на підставі даних бухгалтерського обліку. При визначенні обсягів виробництва й ліміту витрат на наступний рік враховуються очікувані та необхідні зміни в обсягах і технологіях виробництва, виробничих витратах.

При плануванні виробничої програми обсяги виробництва доводяться в натуральному виразі, а ліміти витрат – по основних (прямих) видах, а також загальнобригадні чи загальнофермські витрати, які залежать виключно від діяльності цих підрозділів.

Завдання полягає у створенні такого внутрішньогосподарського економічного механізму, який забезпечував би роботу трудових колективів структурних підрозділів на основі самоокупності й самофінансування, сприяв саморозвитку основних принципів підвищення життєспроможності системи. Такий механізм повинен зробити економічні

інтереси працівників визначальним фактором зростання ефективності виробництва та сприяти розвитку внутрішньогосподарських товарних відносин і колективного підприємництва.

У процесі виробництва діяльність бригад, ферм, інших підрозділів взаємозв'язана. Тому робота одних підрозділів значною мірою залежить від діяльності інших. Так, підвищення собівартості продукції, послуг одного підрозділу призводить до росту витрат іншого. Щоб виключити перенесення сум перевитрат або економії витрат одного підрозділу на інший оцінка взаємовикористаної продукції, робіт чи послуг проводиться за планово-обліковою ціною. В умовах госпрозрахунку всі господарські операції всередині кооперативу оформляються розрахунковими чеками. Протягом місяця облік витрат у виробничих підрозділах здійснюється на основі первинних документів бухгалтерського обліку. В бухгалтерії облік витрат ведеться окремо по галузях, виробничих підрозділах, видах виробленої продукції. На початку місяця у визначений день керівники підрозділів у бухгалтерії роблять звірку проведених витрат, на їх суму по кожному виду (витрати насіння, пального, кормів) виписується розрахунковий чек і передається в бухгалтерію кооперативу. На основі копій чеків складається реєстр чеків у розрізі видів витрат, підбивається сума за місяць і спочатку року. Реєстри чеків служать первинним документом для аналізу роботи виробничих підрозділів, оцінки їх діяльності щодо виконання виробничої програми. При цьому за місяць та спочатку року визначаються такі показники: обсяг виробництва продукції в натурі, структура витрат усього й на один центнер продукції. Проводиться порівняння з відповідним періодом минулого року.

Внутрішньогосподарський підрозділ самостійно вирішує питання організації та технології виробництва, розподіляє продукцію, проводить фінансові операції через економічний відділ, застосовує заходи матеріального впливу до сторони, яка порушила умови договору, залучає для виконання сезонних й інших робіт громадян за трудовими угодами, визначає умови матеріального

стимулювання праці та внутрішнього розпорядку, відповідає матеріально за кінцеві результати господарської діяльності.

Структурний підрозділ матеріально відповідає за виконання договору з виробництва продукції й надання послуг як перед підприємством, так і перед підрозділами. Після виконання договірних зобов'язань продукція, яка має цільове призначення, реалізується за договірними цінами. Підрозділ самостійно визначає умови оплати праці, приймає положення по оплаті праці, розподіляє заробіток між членами підрозділу.

Для забезпечення економічного та ефективного господарювання необхідна присутність багатьох чинників. Це раціональне управління господарством й усіма його структурами, підбір і розстановка, виховання спеціалістів, суворе дотримання трудової дисципліни, постійна турбота про людей праці, матеріальна та моральна заінтересованість кожного працівника.

У процесі ведення економічної роботи в підприємстві шляхами зміцнення фінансової стабільності й підвищення прибутковості СВК «Батьківщина» визначено:

- проведення постійного аналізу структури доходів і прибутків з метою визначення видів продукції, які найсуттєвіше впливають на формування фінансових результатів;

- спрямування діяльності на забезпечення систематичного й ефективного використання фінансових ресурсів, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів;

- мобілізація резервів зростання чистого грошового потоку;

- здійснення систематичного контролю за поточними розрахунками, з'ясування обставин виникнення кожної суми дебіторської та кредиторської заборгованості, вживання заходів щодо їх погашення;

- здійснення оперативного фінансового планування діяльності з метою своєчасного контролю за станом поточної платоспроможності, складання помісячно платіжного календаря.

Як видно з наведеного переліку, значна частина вказаних завдань може бути успішно розв'язана саме завдяки чековій формі розрахунків, що додатково підкреслює її

місце в системі економічної роботи в підприємстві.

Підсумовуючи вищевикладене, зупинимося на основних моментах. У сільськогосподарському виробничому кооперативі "Батьківщина" внутрішньогосподарський розрахунок запроваджено у формі чекових розрахунків. Такі розрахунки дають змогу здійснювати систематичний контроль та аналіз за грошово-матеріальними витратами виробничих підрозділів і на цій основі своєчасно

вживати необхідних організаційно-економічних заходів щодо їх економії. За результатами роботи кооперативу можна стверджувати, що впровадження чекової форми взаєморозрахунків, обліку та контролю довело свою ефективність. Відповідно вважаємо, що розрахунковий чек заслужено може стати одним із основних документів внутрішньогосподарського розрахунку, обліку й контролю.

Розглянуто ефективність чекової форми розрахунків при впровадженні внутрішньогосподарського розрахунку в сучасних умовах. Теоретичні розробки підтверджуються успішними прикладами з господарської практики.

Рассмотрена эффективность чековой формы расчетов при внедрении внутрихозяйственного расчета в современных условиях. Теоретические разработки подтверждены успешными примерами из хозяйственной практики.

Efficiency of check form of settling is considered at introduction of the inward economic settling in modern conditions. Theoretical developments are confirmed by successful examples from economic practice.

* * *